

Polskie Towarzystwo Leśne Polish Forest Society

ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 3
02-362 Warszawa
tel./fax: 22 822 14 70

Stanowisko Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Leśnego w sprawie zmiany w resortowej przynależności leśnictwa

Uważamy, że decyzja o przeniesieniu zarządzania lasami z resortu środowiska do rolnictwa i administracyjnego oddzielenia leśnictwa od ochrony przyrody nie jest właściwa z punktu widzenia polskiej racji stanu, a także samej przyrody.

Ekosystemy leśne stanowią podstawę systemu ochrony ojczyściej przyrody. W lasach bytuje około 65% gatunków różnorodności biologicznej naszego kraju, czyli wszystkich roślin, zwierząt, grzybów i mikroorganizmów. Lasy stanowią zdecydowaną większość powierzchni parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu. Połowa użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, to również tereny leśne, a 40% lasów objętych jest Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000. Większość organizmów objętych ścisłą lub częściową ochroną gatunkową występuje w lasach. Są w nich również liczne pomniki przyrody i siedliska przyrodniczo cenne. Lasy porastające 1/3 powierzchni kraju, z racji swojej naturalnej, środowiskotwórczej roli i wielofunkcyjności, to filar bezpieczeństwa ekologicznego kraju i ważny element kształtowania polityki ochrony środowiska.

Znaczenie ochrony środowiska naturalnego i roli w niej lasów dostrzegano i doceniono już na początku transformacji ustrojowej kraju, przenosząc lasy z Ministerstwa Rolnictwa, gdzie były postrzegane przede wszystkim jako obszar gospodarczy, do nowo tworzonego w 1990 roku Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (MOŚZNiL). Kolejne lata i dekady umacniały prawne i funkcjonalne więzi leśnictwa z ochroną środowiska, w szczególności z polityką ochrony przyrody. Ustawą o lasach z 1991 roku zasadniczo przeorientowano dotychczasowe cele leśnictwa uwypuklając potrzebę zachowania lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, glebę, wodę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą, w tym ochronę różnorodności gatunkowej w warunkach zrównoważonego pozyskania drewna.

Zgodnie z duchem tej ustawy w Lasach Państwowych, gospodarujących na 80 procentach lasów kraju, opracowano i wdrożono polski model leśnictwa wielofunkcyjnego, w którym równoważne są funkcje gospodarcze (produkcyjne), ochronne (ekologiczne) i społeczne (publiczne) lasów w ramach zasady samofinansowania. Przyroda jest stanem dynamicznym i wymaga aktywnej ochrony. Realizowana przez Lasy Państwowe w ostatnich dekadach czynna, wielkoobszarowa ochrona przyrody na całym obszarze działania, uwzględniająca funkcje środowiskotwórcze ekosystemów leśnych, zapewnia skuteczną ochronę całego bogactwa przyrodniczego w lasach przy jednoczesnym racjonalnym użytkowaniu zasobów. Dzieje się to przy współpracy, wsparciu i wspólnym działaniu z organami ochrony przyrody. Jednak w ostatnim czasie zakres realizacji ochrony przyrody w Lasach Państwowych staje się coraz częściej przedmiotem lokalnych napięć, sporów i konfliktów przenoszących się do debaty publicznej. Legitymizacja rozstrzygnięć w tym zakresie poprzez służby ochrony środowiska ma i będzie miała rosnące znaczenie.

Lasy Państwowe jako instytucja funkcjonują już prawie 100 lat (od 1924 r.) i to głównie one dokonały niespotykanego w historii kraju długookresowego wysiłku prowadzącego do zwiększenia lesistości z 20,8% w 1946 r. do 29,6% aktualnie. Wniosły tym przedsięwzięciem niezwykle istotny wkład w kształtowanie i ochronę środowiska, choć mniej znany publicznie od spektakularnego powoływania kolejnych parków narodowych i rezerwatów przyrody. Model wielofunkcyjnego leśnictwa, wdrażany przez Lasy Państwowe, zapewnia dynamiczny wzrost zasobów drzewnych przy zachowaniu wysokiej przyrodniczej bioróżnorodności. Racjonalne użytkowanie rosnących zasobów drzewnych pozwala pozyskiwać coraz większy rozmiar odnawialnego surowca drzewnego, będącego podstawą budowy wysokiego potencjału krajowego przemysłu drzewnego.

Jednocześnie, obecnie 60–70% wszystkich form ochrony przyrody znajduje się w lasach Skarbu Państwa (7,1 mln ha w Lasach Państwowych i 0,2 mln ha w parkach narodowych). Ze względu na wymogi ochrony przyrody, od wielu lat w lasach Skarbu Państwa pozyskuje się rocznie około 3 mln m³ drewna mniej, w stosunku do potencjalnych możliwości produkcyjnych siedlisk. Obszary, gdzie obowiązuje całkowity lub częściowy zakaz pozyskiwania drewna, stanowią około 17,5% terenów lasów Skarbu Państwa. Zrównoważone użytkowanie polskich lasów, w zgodzie z ochroną przyrody, realizowane w myśl idei równoważonego rozwoju, kreuje rozwój gospodarczy kraju oraz rozwój społeczny, m.in. przez tworzenie tysięcy miejsc pracy. Polski model leśnictwa wpisał się w międzynarodowy, cywilizacyjny kierunek troski o środowisko.

Uważamy, że decyzja o przeniesieniu zarządzania lasami z resortu środowiska do rolnictwa może stanowić pierwszy krok, prawdopodobnie nie w pełni świadomy konsekwencji, w kierunku postulowanej przez niektóre kręgi ekologiczne, a kontestowanej przez naukę i praktykę leśną, wielkoobszarowej segregacji funkcji lasów, podziału lasów na gospodarcze „plantacje leśne” nastawione na intensyfikację produkcji drewna i „prawdziwe lasy” o dużej bioróżnorodności, objęte różnymi formami ochrony przyrody, w których zdecydowanie ogranicza się działania gospodarcze i ochronne człowieka, gdzie przyroda sama miałaby regulować procesy wegetacji i wzrostu. Ten kierunek zmian oznaczałby odejście od obecnego modelu leśnictwa i zaprzepaszczenie kilkudziesięcioletniego pozytywnego dorobku wielkoobszarowej ochrony przyrody w lasach.

Należy mocno zaakcentować, że leśnicy zawsze realizowali zasadę „ochrona przyrody dla ludzi, a nie przed ludźmi”, pracowali zgodnie z dewizą „pro bono silvae” (dla dobra lasu), wykonywali zadania w myśl polityki ekologicznej państwa, wytycznymi krajowymi i unijnymi. Środowisko zawodowe leśników – praktyków i naukowców ma w tym względzie bogate doświadczenia i liczne osiągnięcia.

Polskie Towarzystwo Leśne działa nieprzerwanie od 1882 r., wydaje najstarsze w świecie leśne czasopismo naukowe „Sylwan”, które w tym roku obchodzi jubileusz 200-lecia. W imieniu licznego grona swoich członków, naukowców i praktyków, aktualnie liczącego ponad 5200 osób, Towarzystwo zawsze zabierało głos w sprawach dotyczących fundamentalnych zasad funkcjonowania polskiego leśnictwa i ochrony ojczystej przyrody.

W trosce o polskie lasy i polską przyrodę, stanowiące bogactwo przyrodnicze i materialne całego narodu, na które pracowało wiele pokoleń leśników, postulujemy: nie można oddzielać administracyjnie lasów od ochrony przyrody, od środowiska i problematyki klimatycznej oraz hydrologicznej, a także dzielić je na te „bardziej gospodarcze” i „bardziej ekologiczne”. Wszystkie bowiem ekosystemy leśne, niezależnie od ich charakteru przyrodniczego, spełniają różnorodne, cenne funkcje na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych i dla dobra społeczeństwa.

Za Prezydium Zarządu Głównego PTL

Dr inż. Janusz Dawidziuk

Warszawa, 15 października 2020 r.